

KİŞİLİK

PSİKOLOJİYE GİRİŞ II

KİŞİLİK

- Kişilik her bireyin yaşamı boyunca kendine özgü düşünme, davranma ve hissetme biçimidir.
- Ayrt edici, tutarlı ve yapılaşmış olması kişiliğin tanımında önemli kavramlardır.

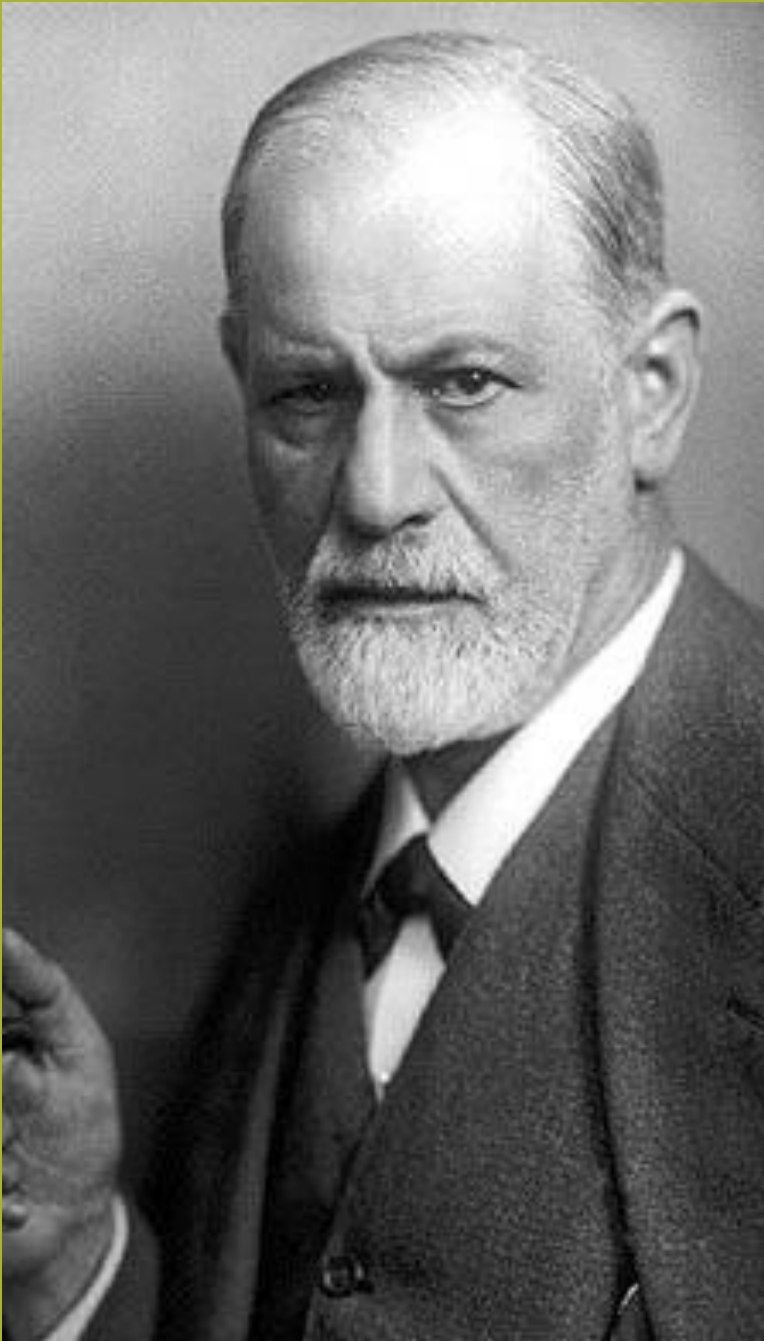
Kişilik Kuramları: Bireylerin kişiliklerinin yapısı ve işleyişi hakkında bir takım varsayımlara dayanarak açıklama getirir.

1. Kişiliğin yapısını ve kaynağını anlama
2. Kişilik değerlendirmelerine dayalı olarak davranışları ve olayları tahmin edebilme

Neden bu kadar çok sayıda ve birbiriyle çelişen kişilik kuramı var?

Farklı başlangıç noktaları ve bilgi kaynakları var:

- *Bazıları kişilik yapısıyla, bazıları ise kişiliğin nasıl geliştiğiyle ilgilenir..*
- *Bazıları davranışlara bazıları duygulara odaklanır...*
- *Bazıları sağlıklı kişiliklerin kişilik yapılarına bazıları ise psikolojik sorunu olan insanların kişilik yapılarına odaklanır.*

PSİKODİNAMİK KURAMLAR

- Psikodinamik kişilik kuramları insan davranışını, bilinç ve bilinçdışı zihin arasında güdüler ve çatışmaları içeren dinamik bir etkileşim olarak görür.
- Bu kuramlar, Freud'un psikanalizinden köken almaktadır.

- Tüm davranışlar güdülenmiştir. Tüm davranışlar güdüler tarafından belirlenir. Hiçbir davranış tesadüfen ortaya çıkmaz.
- Her insan davranışının bir nedeni vardır.
- Ancak insanlar her zaman eylemlerinin nedeninin farkında değildir.

- İnsan cinsellik ve saldırganlık dürtüleri ile dünyaya gelen bir varlıktır.
- Kişilik gelişiminde cinsellik önemlidir. **LIBİDO**
- Davranışın nedeni bilinçaltı motifler, çatışmalar, savunmalar, erken çocukluk dönemi deneyimleri, çözülmemiş çatışmalardır.

- **BİLİNÇDİŐİ:** Freud'a göre, kabul edilemez düşüncelerin, isteklerin duyguların ve anıların çoğunun saklandığı depo.
- **SERBEST ÇAĞRIŐIM:** Psikanalizde bir bilinçdışı inceleme yöntemi. Bu yöntemde kişi, kendisini rahat bırakarak aklına gelenleri ne kadar utandırıcı ya da saçma, önemsiz olursa olsun dile getirir.

- Freud'un kuramının temelini, **zihnin çoğunlukla gizli olduğuna** ilişkin inanç oluşturmaktadır.
- Bilinçdışı, düşünceleri, istekleri, hisleri ve anılarıyla büyük bir bilinçdışı zihindir.
 - Bu düşüncelerin bazıları, bilinçli farkındalığa getirebildiğimiz ve **bilinç öncesi** denilen alanda geçici olarak saklanır.

Freud'a Göre Kişilik

- **İD:**
- Psişik enerjisi, hayatta kalma, üreme ve saldırganlık temel dürtülerini devamlı olarak doyurmaya çalışır.
- İd haz ilkesine göre hareket eder: Anında doyum arar.

EGO:

- Ego gelişmeye başladıkça küçük çocuk gerçek dünyaya tepki verir.
- Ego, gerçeklik ilkesine göre hareket eder, id'in isteklerini uzun vadede haz sağlayacak gerçekçi yollarla doyurmaya çalışır.
- Ego, kısmen bilinçli olan algılarımızı, düşüncelerimizi, yargılarımızı ve anılarımızı içerir.

SÜPEREGO:

- Çocuk 4-5 yaş civarındayken, çocuklar, egoyu yalnızca gerçeği değil aynı zamanda ideal olanı düşünmeye zorlayan ahlâk pusulamızın (bilinçli) sesini fark etmeye başlarlar.
- Süperego, nasıl davranmamız gerektiğine odaklanır.
- Mükemmellik için çaba gösterir, davranışları değerlendirir ve gurur gibi olumlu ya da suçluluk gibi olumsuz duygular oluşturur.

Kişilik Geliřimi

- Hastalarının öykülerinin analizi Freud'u kişiliğin yaşamın ilk beş yılında Őekillendiđine inandırmıştır.
- Freud ocuđun, id'in haz arayan enerjisinin erojen bölgeler olarak isimlendirilen bedenin haza duyarlı farklı alanlarına odaklandığı bir dizi psikoseksüel evreden geçtiği sonucuna ulaşmıştır
- Her bir evre, Freud'un çelişen eđilimler olarak gördüđü kendisine özgü güçlükleri beraberinde getirir.

Oral Dönem (0-1 yaş)

- İlk haz merkezi ağız bölgesidir. Emme, çiğneme, ısırma vb. bebek için başlıca zevk kaynaklarıdır.
- Freud'a göre, burada ortaya çıkan çatışma memeden kesilme (artık bardaktan içebilen çocuğun annesinin memesinden uzaklaşması) üzerine olacaktır.

Anal Dönem (1-3 yaş)

- Anüs ve anüsle ilişkili olan eylemlerden doyum sağlamaktadır.
- Freud bu dönemde çatışmanın ana konusunun, çocuğun tuvaleti belirli bir zamanda ve belirli bir şekilde kullanma isteği etrafında şekillenen tuvalet eğitimi üzerine olduğunu düşünmüştür.

Fallik Dönem (3-7 yaş)

- Fallik dönemdeki çatışma, çocuğun cinsel duygularının uyanması üzerine yoğunlaşır.
- Bu aşamada erkek çocuklar,annelerine cinsel çekim hissederek, babalarına karşı kıskançlık ve düşmanlık geliştirirler. Aynı zamanda, erkeklerin suçluluk ve babaları tarafından kastrasyon (hadım) edileceklerine dair gizli bir cezalandırılma korkusu yaşarlar. Freud, bu fenomeni **Oedipus kompleksi** olarak adlandırmıştır.
- Aynı durum, kızlarda **elektra kompleksi** olarak bilinir.

Latent Dönem (7-12 yaş)

- Cinsel enerji bastırılmıştır. Altı yaşından buluş çağının başlangıcına kadar, çocukların cinsel duyguları gizli ya da *örtük* olarak kalır.
- Çocuk bütün enerjisini oyuna yöneltir.
- Özdeşim kurma süreci devam eder.

Genital Dönem (12-18 yaş)

- İlgi odağı, kendisi ve ailesi değil, diğer bir kişidir.
- Yetişkin düzeyde cinsel davranışlar sergilemeyi öğrenir.

- Freud'un yaklaşımda, erken psikoseksüel evrelerdeki çözülmemiş çatışmalar yetişkin dönemde işlevsel olmayan davranış olarak yüzeye çıkabilir.
- Oral, anal ya da fallik dönemin herhangi bir noktasında, o dönemin çatışması çözülemediğinde ya da o döneme saplanma(fiksasyon) olduğunda bireyin haz arayan enerjisi o evrede kalır.
- **Freud kişiliğin, bu şekilde erken yaşta biçimlendiğini ileri sürmektedir.**